

למי שהחשיך בדרך ועוד הערות הנוגע לדף היומי - שיעור 271**I. בענין מי שהחשיך בדרך**

(א) מי שהוא רחוק מביתו בקאר קודם השקיעה ואפילו הוא במקום ישוב ישראל אולי יש לומר לנכרי להוליכו לביתו משום דאין שבותים בבין השמשות אם הוא דבר שצריך הרבה (ש"צ - ה) ודוקא אם אינו יכול לילך ברגליו וגם יבוא קודם הלילה אבל אם יבוא אחר צאת הכוכבים נמצא שהמלאכה נעשה בשביל הישראל בלילה ממש ואין להתיר וצריך לשבות בישוב ישראל וע"ע בשו"ת השיב משה (י) ובשו"ת ארץ צבי (קי"ז) דאם איסור אמירה לנכרי משום דברו ולא משום שליחות יש מקום להתיר בצירוף שיטת בעל העיטור אמנם אף לבעל העיטור לא התיר רק אמירה לנכרי (במקום מצוה אפילו באיסור תורה) ולא שאר שבותים שהישראל עושה בעצמו כמו שכירות פועל (הנהג) דלשכור פועל אסור אף כשאינו מזכיר לו סכום מעות (בה"ל ש"י ד"ה ווקא) ועיין ברמ"א (ש"י - ג) שיש מקילין גם בזה מ"מ אפשר זה נחשב שנהנה ממלאכת שבת מהנאה ישירה וגם יש חשש זילזול שבת לכן אין להתיר ואם יש איסור תחום שבת אסור לכו"ע

(ב) מי שהחשיך בדרך וכבר לילה והוא בישוב נכרים שיש חשש סכנה צריך להתאכסן בבית מלון ולא אצל גוי פרטי דסתם גוים עלולים על רציחה (יו"ד קנ"ג - ז) ואם אין שם בית מלון רשאי לנסוע ע"י נכרי לעיר הקרובה שבני ישראל דרים שסכנה להשאר ברחוב או בקאר כל הלילה ואם ביתו יותר קרובה יחזור לביתו ע"י נכרי ואם אין לו עצה אחרת דאין יכול לילך ברגליו וגם יש סכנה ללכת יובילו עצמו לביתו באוטו שלו

(ג) ואפשר אסור לצאת מהאוטו ד' אמות אחר שיגיע לביתו משום תחום שבת ורק אם יכנס לביתו בתוך ד' אמות מותר ללכת בביתו דכל ביתו חשיב כד' אמות ולכאורה יש כמה צדדים להקל - דיש אומרים דבדרך הילוך אינו קונה שביתה (בה"ל ת"ה) ועוד דיש אומרים דתחומין של י"ב מיל דרבנן וכן עיקר (מ"ב תט"ו - ט) ועוד די"א דאין תחומין דאורייתא בכרמלית וא"כ למ"ד שאין לנו בזה"ז רה"ר דאורייתא אין תחומין מן התורה אפילו יותר מ"ב מיל ועוד די"א דרק היציאה חוץ מ"ב מיל הוא אסור מן התורה ולא ההילוך יותר מד' אמות ולכן הוא רק איסורי דרבנן ואין כבוד הבריות לישון ברחוב לפני ביתו וגם יש חשש סכנה בלילה ומסתברא יש להקל (מעשה רב בפאה נכרית במלון (Savanah, Georgia)

(ד) זקן הנסע בשבת לבית חולים שסבר שיש פקו"נ ופטרוהו ושלחוהו לביתו עיין בשו"ת אור שמח (כ"ה) שזקנים וחלושים דינם כקטנים שצרכם כצרכי חולה שאבס"כ (רמ"א שכ"ח - י"ז) ובצירוף בעל העיטור מותר לעשות צרכם ע"י נכרי אף באיסור תורה ולכן אם קשה לו להיות בבית החולים יכול ליובילו באוטו ע"י נכרי וה"ה קטן וקרובו יכול לנסוע עמו אמנם אם יכול להיות שם מותר לומר לנכרי להביא לחם משנה או יין לקידוש או טלית למי שנשאר בבית חולים דרך כרמלית דאף במצוה דרבנן מתירין שבות דשבות עיין במג"א (תנ"ס - ה) דלא כהמהרש"ל ועיין באג"מ (ד - קכ"ד) דמתירין שבות דשבות אף במקום הידור מצוה ואולי אף דרך רה"ר יש להתיר אם אומר לנכרי להביא מרה"י לרה"י דרך רה"ר בלא הנחה ולזה יש ג"כ לצרף שיטת בעל העיטור ועוד דאפילו אם הולך בקאר מותר אם שייך לילך ברגליו (אג"מ ד)

II. מצא דבר יקר בשבת ברשות הרבים - עיין בשבת (ק"ג:) דדוקא כיסו יש כל ההיתרים דמי שהחשיך בדרך אבל מציאה דלא אתי לידיה לא ויש לעיין אי יש איסור משום קנין בשבת או משום העברת ד' אמות או משום מוקצה

(א) אם מותר לזכות מן ההפקר בשבת וביו"ט כגון המוצא מציאה ברה"ר עיין במ"ב (ש"ו - סקל"ג) דמקח וממכר אסור גזירה שמא יבוא לכתיבה גם אסור ליתן מתנה לחבירו או ליתן משכון לחבירו אא"כ הוא לצורך מצוה או לצורך שבת דדמי למקח וממכר שהרי יוצא מרשותו

(ב) עיין בהגהות רע"א על המג"א (של"ט - סק"ו) דאפשר לזכות מן ההפקר בשבת משום דליכא מקנה וקונה וכן משמע מהרמב"ם (שבת כ - ז) ומהרא"ש (פ"ק דצנחא מ"ט"א סוסי" כ"ג) ועיין בבב"ל (רס"ו ד"ה "אצל") שכתב הגבחה מציאה אסור אולי משום העברה או משום מוקצה ולא משום קנין ועיין במ"ב (שמ"ט - סק"ה) שלא יתכוין שום אדם לזכות בהן בהגבחתן משום איסור תחום שבת ולא משום איסור קנין ואם נתכוין שלא לזכות בהגבחה ודאי לא קנה

(ג) אם יש להתיר טלטול מעות שנמצא בשוק כלאחר ידו עיין בשו"ע (ש"ח - ח) דטלטול בגופו אפילו לצורך דבר האסור מותר וזה שיטת הרא"ש בפרק כירה (סימן י"ט) והר"ן (שס) חולק עליו דטלטול בגופו הוי כשאר טלטול מן הצד ולא שרי אלא לצורך דבר המותר וזה דעת החזון איש (פ"ז - סק"ג וי"ג) דמה שהתיר הרא"ש לטלטל הקש היינו משום דאין כאן מעשה טלטול אלא מעשה שכיבה משא"כ אם הוא מטלטל מוקצה בראשו ניכר שיש כאן מעשה טלטול אמנם השו"ע הרב (ש"ח - ע"ו) והמ"ב (ש"ח - סק"ג) ומכריע כהרא"ש ועיין בספר טלטולי שבת (דף 232) שכתב בשם רב משה פיינשטיין שנכון להחמיר אם לא במקום הנחויץ ועיין בספר מנחת שלמה (י"ד - אות 3) דטעם היתר טלטול בגופו הוא משום שאיסור מוקצה הוא גזירה אטו הוצאה לכן כל שמטלטל בגופו לא גזרו בזה איסור מוקצה

(ד) עיין בשש"כ (כ"ג - ל"ד) דמטבע כסף שמצאו ברחוב שמותר לדוחפו ברגל על מנת להסתירו כדי לזכות בו לאחר צאת השבת אם יש עירוב במקום ואם לאו ידחפנו פחות מארבע אמות ושוב יתן לחבירו שהוא ידחוף פחות מארבע אמות וחבירו לחבירו ובהערה (פ"ה) כתב בשם רב ש. ז. אויערבך דבזה"ז שאין לנו ר"ה והוא נמי ע"י שינוי מסתבר דיש לסמוך על הרמב"ם והארחות חיים שהתירו גם ברה"ג גמורה דהיינו להעבירו בעצמו פחות פחות מד' אמות ועיין בש"ך (י"ד סוף רמ"ז - אות 3) בכללי הפסק דבאיסור דרבנן בשעת הדחק גדול סומכים על דעת יחיד והרמב"ם כדאי הוא לסמוך עליו

III. עוד הערה

מהו לעצור נהג נכרי כגון community patrol car לבקשו איזה דבר דרך רמיזה (c) אם כיבוי המאטאר שנעשה בשביל ישראל הוא רק מונע שלא יתן הגעזו חדש ולא חשיב אפילו גרמא (שש"כ מ - קכ"ט) בעצירתו נדלקת הנרות שמאחורי הקאר והו"ל פסיק רישא דניחא ליה על איסור דאורייתא ועיין בשו"ע (ה"ג - ה) דיש מחלוקת בדבר (ט"ז, גר"א, ומג"א) אם מותר (ח) וגם בפתיחת וסגירת הדלת יש שאלה זו (ז) ויש סוברים דאין להתיר רמיזה אם המלאכה נעשה בחפץ של ישראל (שו"ע הרב ש"ז - ז ושו"ת מהרש"ג ג - נ"ח) לכן יש כאן ג' ספיקות להחמיר וצע"ג אם מותר

לכות ההדפסה י"ה לפרסאה שלמה להחלטה אשר בן אריס בתוך שער חולת ישראל